

600-157

**Streekplan Flevoland
Uitwerking plaatsingsmogelijkheden
voor windmolens**

ANTWOORDNOTITIE

bij het gewijzigd ontwerp

Februari 1999 ROV/99.090273/A

Inhoudsopgave

1. Inleiding

2. Behandeling zienswijzen

2.1. Algemeen

2.2. Deelaspecten

2.2.1. Technisch-economische aspecten

2.2.2. Geluidsaspecten

2.2.3. Landschappelijke aspecten

2.2.4. Ecologische aspecten

2.3. Locatiekeuze

2.3.1. Grootte van de locaties

2.3.2. Mitigerende maatregelen en onderbouwing streekplanalternatief

2.3.3. Reeds genomen besluiten

2.4. Locaties voor grootschalige parken

2.4.1. Locaties in de Noordoostpolder

2.4.2. Overige locaties voor grootschalige opstellingen

2.5. Kleinschalige lijnopstellingen en clusters

2.6. Solitaire windmolens

2.7. Streekplanuitwerking

Bijlagen

1. Overzicht van reacties

2. Overzicht van wijzigingen in het gewijzigd ontwerp

1. Inleiding

In deze Antwoordnotitie worden de schriftelijk ingediende zienswijzen over het gewijzigd ontwerp van de streekplanuitwerking plaatsingsmogelijkheden voor windmolens samengevat weergegeven en voorzien van een antwoord. Als de reacties aanleiding geven tot aanpassing van het gewijzigde ontwerp wordt dat bij de conclusies vermeld. Reacties waarin instemming of ondersteuning van het voorgestelde beleid wordt betuigd zijn voor kennisgeving aangenomen en niet afzonderlijk in deze Antwoordnotitie opgenomen.

Het gewijzigd ontwerp van de streekplanuitwerking heeft in de periode van 7 oktober 1998 tot en met 4 november 1998 ter inzage gelegen en is verzonden aan de betrokken gemeenten, waterschappen en rijksinstanties alsmede aan de Commissie voor de milieueffectrapportage en de meest betrokken belangenorganisaties. De binnengekomen zienswijzen zijn aan de Commissie voor de milieueffectrapportage toegezonden, zodat zij deze bij haar advisering over het Milieueffectrapport heeft kunnen betrekken.

Gedeputeerde Staten hebben 18 schriftelijke reacties ontvangen (zie bijlage 1). Gedeputeerde Staten zullen, na advisering door de Statencommissie Ruimtelijke Ordening, Volkshuisvesting en Cultuur en de Provinciale Omgevingscommissie Flevoland, de streekplanuitwerking vaststellen.

De streekplanuitwerking bevat geen besluiten in de zin van artikel 1.3 van de Algemene Wet Bestuursrecht; de functieaanduiding van de locaties is indicatief.

2. Behandeling zienswijzen

2.1. Algemeen

Zienswijzen

De Nederlandse Windenergievereniging bepleit in haar reactie anticipatie op de nieuwe Bestuursovereenkomst Plaatsingsproblematiek Windenergie en adviseert in te zetten op meer dan 125 Megawatt aan windvermogen in Flevoland. Naar de mening van de vereniging is dit mogelijk door het aanwijzen van meer locaties voor windparken dan de 6 welke in de streekplanuitwerking worden genoemd. De Nederlandse Windenergievereniging stelt dat het gewenst is lokale initiatieven te stimuleren teneinde het draagvlak voor windenergie te vergroten.

De gemeente Dronten verzoekt ons college de bereidheid uit te spreken om vooruitlopend op de vaststelling van de streekplanuitwerking medewerking te verlenen aan kleinschalige opstellingen die passen in het gewijzigd ontwerp van de streekplanuitwerking.

Op grond van een binnenkort te voltooien studie gericht op het opstellen van normen voor het plaatsen van windturbines in de nabijheid van infrastructurele werken, verzoekt NS Railinfrabeheer voornamelijk uit te gaan van een afstand van minimaal 100 meter van de spoorweg.

De Commissie MER adviseert het MER op een aantal punten aan te vullen en verwijst voor de te volgen procedure naar een in 1994 door het Ministerie van VROM opgesteld Richtsnoer Aanvullingen.

Reactie

De provincie is in het kader van de Bestuursovereenkomst plaatsingsproblematiek Windenergie met het rijk een inspanningsverplichting aangegaan om plaatsingsruimte voor windturbines met een gezamenlijk elektrisch vermogen van 125 MW planologisch mogelijk te maken. Met de in het gewijzigd ontwerp opgenomen plaatsingsmogelijkheden kan daaraan ruimschoots worden voldaan. Bovendien wordt naast de grootschalige parken per polder ruimte gecreëerd voor, voornamelijk, 30 MW vermogen in de vorm van kleinschaligere lijnopstellingen en clusters (zie ook § 2.5. en § 2.6. van deze Antwoordnotitie waar wordt voorgesteld om van 30 MW naar 40 MW te gaan voor Oostelijk en Zuidelijk Flevoland). Het aangaan van een eventuele nieuwe bestuursovereenkomst zal uiteraard worden vooraf gegaan door een afweging van alle relevante belangen en wij wensen daar nu niet op vooruit te lopen.

In onze provincie is het draagvlak voor windenergie groot. Vergroting van dat draagvlak kan onder andere worden bereikt door een zorgvuldige selectie van locaties, inrichtingsplannen die in overleg

met betrokkenen worden gemaakt en het bieden van mogelijkheden om te kunnen participeren in projecten. Voor het geleiden van lokale initiatieven zien wij met name een rol weggelegd voor de gemeenten.

Door de gemeente Dronten is verzocht om vooruitlopend op vaststelling van de streekplanuitwerking medewerking te verlenen aan anticipatieprocedures voor projectvoorstellen die passen binnen het gewijzigd ontwerp van de streekplanuitwerking. Op korte termijn wordt echter vaststelling van de streekplanuitwerking voorzien. Gezien in dit perspectief en in het belang van een zorgvuldige besluitvorming achten wij het daarom ongewenst op deze procedure vooruit te lopen.

Met de informatie van NS Railinfrabeheer zal rekening worden gehouden door deze op te nemen in de streekplanuitwerking.

Naar aanleiding van de zienswijze van de Commissie MER wordt opgemerkt dat deze Antwoordnotitie op een aantal punten aanvullende informatie bevat. Voor wat betreft de verwijzing naar het Richtsnoer Aanvullingen merken wij het volgende op. De Wet milieubeheer bevat geen procedure voor aanvullingen van milieu-effectrapporten. In overleg met onder meer de provincies heeft het Ministerie van VROM in 1994 een richtsnoer opgesteld, dat een mogelijk te volgen procedure voor aanvullingen bevat. Het richtsnoer schrijft nadrukkelijk geen procedure voor. De provincie Flevoland hanteert als uitgangspunt dat alle inspraakreacties naar aanleiding van de tervisielegging van een ontwerp worden beantwoord in een Antwoordnota (of bij vergunningverlening in de considerans bij een beschikking). Indien de reacties aanleiding geven tot belangrijke wijzigingen in het ontwerp, zullen doorgaans een gewijzigd ontwerp en de Antwoordnota opnieuw ter visie worden gelegd. Ook bij de Streekplanuitwerking Plaatsingsmogelijkheden voor windmolens zijn een gewijzigd ontwerp en een Antwoordnota ter visie gelegd. Op verzoek van de provincie heeft de Commissie MER haar reactie op het MER aangehouden totdat het gewijzigd ontwerp en de Antwoordnota gereed waren. In de nu vastgestelde streekplanuitwerking is rekening gehouden met alle ontvangen reacties. Zij zal samen met deze Antwoordnotitie en onder meer het MER worden bekend gemaakt. Naar onze mening is hiermee een zorgvuldige procedure gevolgd waarbij belangstellenden en belanghebbenden voldoende in de gelegenheid zijn gesteld om kennis te nemen van en te reageren op de overwegingen die tot het genomen besluit hebben geleid. Deze zienswijze leidt daarom ook niet tot wijzigingen in de streekplanuitwerking of een andere besluitvormingsprocedure.

Conclusie

Op pagina 15 van de streekplanuitwerking wordt onderaan §2.3.3 toegevoegd:

“- **bij de plaatsing van windturbines dient de afstand tot een spoorweg in beginsel minimaal 100 meter te bedragen. Aanbevolen wordt in voorkomende gevallen contact op te nemen met NS Railinfrabeheer.**”

2.2. Deelaspecten

2.2.1. Technisch-economische aspecten

Zienswijzen

De Commissie voor de milieu-effectrapportage (Commissie MER) meent dat in de Antwoordnota bij het ontwerp van de streekplanuitwerking ten onrechte is uitgegaan van een gelijke score van 500 kW- en 1 MW-molens op het technisch-economische aspect. Volgens de commissie neemt de opbrengst niet in gelijke mate toe met de ashoogte en zullen de (relatieve) scores van landlocaties bij hogere molens meer verbeteren dan die van kustlocaties. De commissie geeft aan dat ten onrechte is uitgegaan van dezelfde standaard-ruwheidslengte voor land- en kustlocaties. Hierdoor zou een andere rangorde van de onderzochte locaties kunnen ontstaan.

Reactie

De m.e.r.-procedure voor de streekplanuitwerking is gestart in 1994. Op dat moment was het realistisch om bij het opstellen van het MER voor alle locaties uit te gaan van molens van 500 kW en de beschikbare windaanbodkaart met windsnelheden op 30 meter hoogte. De technische ontwikkeling

van windmolens is echter snel voortgegaan. Inmiddels lijkt de stelling gerechtvaardigd dat de grotere opstellingen die de komende jaren gerealiseerd zullen worden, zullen bestaan uit windturbines van 1 à 1,5 MW, waarbij de ashoogte circa 70 meter kan zijn. Daarom is in de Antwoordnota bij het ontwerp van de streekplanuitwerking alsnog een beoordeling van de locaties voor 1 MW-turbines opgenomen. Daarbij zijn wij er van uitgegaan dat de rangorde van de onderzochte locaties op het rendementsaspect niet wijzigt bij hogere ashoogten.

De commissie wijst er terecht op dat bij kustlocaties de windsnelheid op grotere hoogte minder snel toeneemt dan bij landlocaties. Zij meent dat in de Antwoordnota de opbrengst van hogere turbines op landlocaties is onderschat. In de bijlage bij haar advies over het MER geeft de commissie voor kustlocaties, landlocaties en binnenlandlocaties aan in welke mate volgens haar de opbrengst is onderschat.

Wij delen echter niet de mening van de commissie dat deze onderschatting tot een andere rangorde leidt. Integendeel, het rendement op kustlocaties neemt bij grotere hoogte nog steeds meer toe dan op landlocaties. De gevolgen voor de rangorde worden niet primair bepaald door de relatieve toename van het rendement op een bepaalde locatie tussen 30 en 70 m hoogte, maar vooral door de beginwaarde op 30 m hoogte. In het MER hebben wij een ashoogte van 40 m als basis genomen en hebben wij een correctie op de windsnelheden toegepast van 5 tot 10% afhankelijk van de ligging van de locatie (water, dijk of landlocatie). Wanneer de rentabiliteitsscores uit tabel 7.6 in het MER worden vergeleken met de gemiddelde windsnelheden op die locaties, dan wordt zichtbaar dat de windsnelheden een doorslaggevende rol hebben in de rentabiliteitsscores.

Tabel 1: rentabiliteitsscores en gemiddelde windsnelheden per locatie (bron: MER)

Locatie Nummer	Locatie	Rentabiliteits-Score	Gemiddelde windsnelheid
11	Westerveerdijk verdichting	100	7
10	Westerveerdijk buitendijks	90	7
9	Houtribdijk	86	7
6	Noorderveerdijk	85	7
18	Cluster Houtribdijk	80	7,5
14	Tochten westelijk NOP	80	6,5
13c	Lelystad buitendijks variant 2	79	7
12	Pampusdijk	77	7
13b	Lelystad buitendijks variant 1	76	7
13a	Lelystad buitendijks en verdichting	75	7
7	Dronten-buitendijks	75	7
2	Zuiderveerdijk	73	6,5
8	Eemveerdijk	65	6
5	Gooiveerdijk	64	6
20	Cluster NOP	61	6
4	Hoge Vaart/Gooiseweg	61	6
21	Cluster Oostelijk Flevoland	59	6
19	Cluster Zuidelijk Flevoland	58	6
1	A50 Ruiten	54	6
15	Reservering A27	54	6,5
16	Reservering Hanzespoorlijn	50	6

Tabel 1 maakt duidelijk dat de locaties met de gemiddelde grootste windsnelheid in bijna alle gevallen ook de beste rentabiliteitsscores hebben.

Op kustlocaties neemt de windsnelheid op grotere hoogte minder snel toe dan op landlocaties. Het algemene beeld blijft echter hetzelfde: ook op grotere hoogte waait het op kustlocaties harder dan op landlocaties. De verschillen worden echter kleiner.

Mede naar aanleiding van de reactie van de commissie zijn wij nagegaan of onze benadering van de rendementsberekeningen juist is geweest. Daartoe hebben wij, met behulp van de "Handleiding meten en rekenen windturbinegeluid" (TNO 1990) de in de onderstaande tabel opgenomen windsnelheids-correctiefactoren voor verschillende typen gebieden gehanteerd. Een normale hoogte om de windsnelheid te meten is 10 m boven maaiveld. Voor andere hoogten kan de windsnelheid worden berekend. Het verschil in windsnelheden is afhankelijk van de ruwheid van het terrein. Een maat voor de ruwheid is de zogenaamde ruwheidslengte. Deze wordt bepaald via een visuele beschrijving van

het terrein en geënt op de 'Davenport-ruwheidsklassen'. De onderzochte locaties betreffen de klassen 'glad', 'open' en 'ruwweg open'.

Tabel 2: windsnelheidscorrectiefactoren voor verschillende typen gebieden en per hoogte

	Ruwheidslengte	0,005	0,03	0,1
	Type gebied	Glad	Open	Ruwweg open
Hoogte				
10 m		1	1	1
30 m		0,874	0,841	0,807
40 m		0,846	0,807	0,769
50 m		0,825	0,783	0,741
60 m		0,809	0,764	0,720
70 m		0,796	0,749	0,703

Op basis van deze correctiefactoren en de in het MER opgenomen windaanbodkaart kan een vergelijking worden gemaakt tussen de windsnelheden op 70 m aan de kust en in het binnenland. Met de in de handreiking gegeven formule kan vanuit de 'basishoogte' van 30 m de windsnelheid op grotere hoogten worden berekend.

Tabel 3: berekende windsnelheid op verschillende hoogte (basishoogte 30 meter = windaanbodkaart)

	Ruwheidslengte	0,005	0,03	0,1
	Type gebied	Glad	Open	Ruwweg open
Hoogte				
30 m		7	6,5	6
40 m		7,2	6,8	6,3
50 m		7,4	7,0	6,5
60 m		7,6	7,2	6,7
70 m		7,7	7,3	6,9

Indien deze systematiek (vanaf 40 m) wordt toegepast op de door de commissie veronderstelde opbrengstonderschatting (tabel 1 in bijlage 5 bij het advies), dan zouden de windsnelheden als volgt zijn:

Tabel 4: berekening windsnelheden op grotere hoogte conform advies Commissie MER

	Ruwheidslengte	0,005	0,03	0,1
	Type gebied	Glad	Open	Ruwweg open
Hoogte				
40 m		7	6,5	6
50 m		7,5	7,1	6,7
60 m		8,6	8,4	8,2
70 m		10,3	10,5	10,7

De windsnelheden zouden dan op landlocaties op grotere hoogte zelfs hoger worden dan op kustlocaties. Deze berekeningswijze komt ons niet juist voor.

Wanneer de windsnelheden per hoogte worden vergeleken met het gebiedstype 'ruwweg open', dan ontstaat het volgende beeld.

Tabel 5: verhouding windsnelheden voor verschillende hoogte ten opzichte van 'ruwweg open'

	Ruwheidslengte	0,005	0,03	0,1
	Type gebied	Glad	Open	Ruwweg open
Hoogte				
30 m		1,167	1,083	1
40 m		1,143	1,079	1
50 m		1,138	1,077	1
60 m		1,134	1,075	1
70 m		1,116	1,058	1

Hieruit kunnen de volgende (afgeronde) winstpercentages ten opzichte van het gebiedstype 'ruwweg open' worden afgeleid.

Tabel 6: verhouding windsnelheden voor verschillende hoogte ten opzichte van 'ruwweg open' in %

	Ruwheidslengte	0,005	0,03	0,1
	Type gebied	Glad	Open	Ruwweg open
Hoogte				
30 m		17	9	0
40 m		15	8	0
50 m		14	8	0
60 m		13	7	0
70 m		12	6	0

De winstpercentages bij kustlocaties tussen 30 m en 70 m nemen op kustlocaties dus nog steeds 12% meer toe dan op binnenlandlocaties. Dit ligt dicht bij de door ons in het MER gehanteerde correctiefactoren van 5 tot 10%. Wij delen daarom niet de mening van de commissie dat de opbrengst van turbines met een ashoogte van 70 m op landlocaties zodanig is onderschat dat een onjuiste rangorde van locaties is ontstaan. De kustlocaties blijven gunstiger dan landlocaties.

Conclusie

Deze reactie leidt niet tot wijziging van de streekplanuitwerking.

2.2.2. Geluidsaspecten

Zienswijzen

De Commissie MER is van mening dat bij de bepaling van de geluidscore meer rekening gehouden moet worden met de daadwerkelijk optredende hinder. Locaties die weinig gevoelig zijn voor geluid zouden dan op het aspect woon- en leefmilieu beter kunnen scoren. In het MER is gekeken naar het oppervlakte verstoord gebied en naar de gevoeligheid voor geluid van de ontvanger en is de eindscore bepaald door beide aspecten daarin voor 50% te wegen.

Reactie

Als bijlage 6 bij het MER is het geluidsonderzoek opgenomen. De beoordeling van de locaties op het aspect geluid heeft plaatsgevonden op een drietal factoren: de gevoeligheid van de ontvanger, het achtergrondgeluid en de oppervlakte van het verstoord gebied. De locaties zijn in het MER afzonderlijk beoordeeld op deze drie aspecten, maar tevens is een totaalscore berekend waarin de drie genoemde aspecten voor respectievelijk 50%, 25% en 25% zijn gewogen (zie de tabellen B6.15 en B6.16). Bij het aspect 'gevoeligheid van de ontvanger' is gekeken naar de aanwezigheid van woningen binnen de 50 en de 45 dB (A) contouren (zowel aaneengesloten bebouwing als verspreide woningen). Zoals uit tabel B6.4 blijkt, is bij de totstandkoming van de beoordeling van de gevoeligheid van de ontvanger een verschil in waardering gehanteerd bij de onderdelen woongebied, verspreide woningen, stiltegebieden en natuur- en bosgebieden, bij 45 dB (A) van respectievelijk 100, 8, 3 en 1. Naar onze mening is hiermee aan de wens van de commissie voldaan. Wij merken daarbij op dat een goede beoordeling van afzonderlijke locaties niet alleen mag plaatsvinden op basis van een eindscore op het aspect geluid, maar dat ook moet worden gekeken naar de scores op onderliggende deelaspecten. Hierbij past nog de volgende opmerking. Aan de door ons gehanteerde beoordelingsmethode ligt de gedachte ten grondslag dat door de oprichting van windturbines de (gebruiks-)waarde van een gebied ook kan afnemen indien geen geluidgevoelige bestemmingen aanwezig zijn, omdat het areaal relatief stil gebied kan afnemen. Doordat wij de bovenstaande waarderingen van respectievelijk 100, 8, 3 en 1 hebben gehanteerd en de locaties zijn gewaardeerd op een schaal van 0 - 100, heeft het belang van relatief stille gebieden (zonder bebouwing) slechts in geringe mate doorgewerkt in de eindscore.

Conclusie

Deze reactie leidt niet tot wijziging van de streekplanuitwerking.

2.2.3. Landschappelijke aspecten

Zienswijze

De Commissie MER constateert dat de beoordeling van clusters op het aspect landschap heeft plaatsgevonden vanuit de benadering dat molens zo veel mogelijk ingepast moeten worden in de bestaande identiteit van het landschap. Indien echter de benadering wordt gevolgd dat molens ook een nieuwe identiteit aan het landschap kunnen geven, zou dit tot een positieve beoordeling van clusteropstellingen leiden. De commissie heeft een motivering voor de gekozen benadering gemist.

Reactie

In de uitgangspunten voor het MER is gekozen voor een beoordeling van opstellingen van windmolens op hun inpasbaarheid in het landschap. Dit gezien vanuit inpassing dan wel versterking van de landschappelijke karakteristiek. Dit is een weloverwogen keuze geweest om de maatschappelijke acceptatie van lijnopstellingen of clusters zo groot mogelijk te maken. Lijnopstellingen zijn daarbij met name gesitueerd langs lijnvormige landschapselementen, clusters op die plekken waar vanuit landschap een plaatselijke verdichting van het landschap toegestaan of gewenst is of waar clusters kunnen bijdragen aan het geven van een nieuwe identiteit aan het landschap. Dit laatste geldt met name voor locatie nr. 20 (ten zuiden van Rutten) en locatie nr. 22 (tussen Knardijk en Larservaartstrook).

Conclusie

De zienswijzen geven geen aanleiding tot het aanbrengen van wijzigingen in de streekplanuitwerking.

2.2.4. Ecologische aspecten

Zienswijzen

Het Ministerie van LNV directie Noordwest en het Ministerie van VROM inspectie ruimtelijke ordening West merken op dat gebieden die onder de ecologische hoofdstructuur vallen gevrijwaard dienen te blijven van windmolens.

De Milieufederatie Flevoland (MFF) constateert dat er sprake is van het realiseren van een groot gedeelte van de energiedoelstelling in de ecologische kwetsbare randzones. Daarnaast is de MFF van mening dat er voor een groot deel van de plaatsingslocaties geen sprake is van een volwaardige ecologische toetsing en wordt betreurd dat er in het voorliggende beleid geen sprake lijkt te zijn van minimalisering van de nadelige ecologische effecten.

Reactie

Met de voorstellen die zijn gedaan in het gewijzigd ontwerp van de streekplanuitwerking is het niet mogelijk windturbines te plaatsen in of nabij de provinciale ecologische hoofdstructuur.

In het Milieueffectrapport dat bij deze streekplanuitwerking hoort, zijn de milieueffecten onderzocht en beschreven van een groot aantal locaties. In het MER zijn aspecten van technisch-economische haalbaarheid, planologische aspecten, ecologische aspecten, landschappelijke aspecten en woon- en leefmilieuaspecten beschouwd. Ten aanzien van de ecologische aspecten is het onderzoek in het MER met name gericht op verstoring en aanvaringskansen voor avifauna, ligging ten opzichte van natuurgebieden e.d.. De criteria die in het MER zijn geselecteerd onder de noemer ecologische aspecten zijn relevant op het schaalniveau van het streekplan en voor de plaatsing van windmolens. Wij zijn derhalve van mening dat met het MER voldoende ecologische informatie beschikbaar is om het MER-plichtige besluit te kunnen nemen. Indien zich op lokaal niveau initiatieven aandienen dient in de planvoorbereiding ook aandacht te worden besteed aan ecologische aspecten en eventuele grote parken zijn MER-plichtig.

De expliciet gemaakte milieueffecten zijn bij de besluitvorming betrokken, er is echter in de streekplanuitwerking niet voor een alternatief gekozen dat vanuit een ecologisch perspectief het meest gewenst zou zijn. In het streekplanalternatief zijn alle belangen meegewogen.

Conclusie

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassingen in het gewijzigd ontwerp van de streekplanuitwerking.

2.3. Locatiekeuze

2.3.1. Grootte van de locaties

Zienswijzen

De Commissie MER is van mening dat in het MER een verdiscontering in de scores had moeten plaatsvinden van grote en kleine locaties, bijvoorbeeld door de effecten van een locatie te scoren per kilowattuur. De commissie verwacht dat grotere locaties dan een gunstiger resultaat zullen opleveren.

Reactie

De door de commissie bedoelde verdiscontering heeft voor een aantal aspecten wel plaatsgevonden. Zo is in het MER voor het aspect geluidhinder een correctie uitgevoerd voor de omvang van de opstelling, waarbij de hoeveelheid opgewekte energie is afgezet tegen de omvang van de verstoring (zie de tabellen B6.13 en B6.14). Ook is in hoofdstuk 7 van het MER voor iedere beschreven locatie een rentabiliteitsindex berekend, waarin de jaarlijkse kosten en de jaarlijkse opbrengsten van de opstellingen van verschillende grootte zijn meegenomen.

Voor andere aspecten die de commissie noemt, waaronder ecologie en landschap, is een verdiscontering bewust niet uitgevoerd. Wij hebben in het MER het rendement van een locatie en de ecologische of landschappelijke invloed van een locatie als afzonderlijke aspecten in beeld gebracht (zie onder meer de tabellen 7.6, 8.4.4 en 8.5.1 in het MER). Vervolgens zijn de verschillende deelaspecten met behulp van een multicriteria-analyse opgenomen in een totaalscore. Uit de daarbij gehanteerde drie gewichtensets die in tabel 8.9.4 van het MER zijn opgenomen blijkt, dat aan het rendement van de verschillende locaties reeds een groot belang is toegekend.

Indien het rendement van een locatie als afzonderlijk aspect en als verdiscontering in aspecten als ecologie en landschap zou worden meegenomen, zou het rendement diverse keren worden meegewogen in de eindbeoordeling. Dat komt ons onjuist voor. De afweging tussen onder meer ecologische effecten van een opstelling en de rentabiliteit van die opstelling is immers niet een objectieve vaststelling, maar een bestuurlijke afweging.

Conclusie

Deze reactie leidt niet tot wijziging van de streekplanuitwerking.

2.3.2. Mitigerende maatregelen en onderbouwing streekplanalternatief

Zienswijzen

De Commissie MER constateert dat weinig aandacht is gegeven aan de eventuele mogelijkheden om negatieve effecten van locaties te verminderen of te voorkomen door een bepaalde inrichting van een locatie. De mogelijkheden voor mitigerende maatregelen zijn volgens de commissie niet voor alle locaties gelijk, waardoor het denkbaar is dat locaties zijn afgevallen waarvan de beschreven negatieve effecten gemakkelijk mitigeerbaar zijn.

De Commissie MER vindt het voorts moeilijk te volgen welke rol de scores van locaties bij de besluitvorming hebben gespeeld. Sommige goed scorende locaties zijn niet gekozen, terwijl minder goed scorende locaties wel zijn gekozen. De commissie stelt voor de onderbouwing van het voorstel transparanter te maken.

Reactie

Het primaire doel van de streekplanuitwerking is het planologisch mogelijk maken van een aantal grotere opstellingen windmolens. Daartoe zijn de diverse effecten van lijn- of clusteropstellingen op een aantal locaties beschreven en vergeleken. Bij deze beschrijving zijn wij uitgegaan van de plaatsingsmogelijkheden op de verschillende locaties (de ene locatie is groter dan de andere) en van een voor alle locaties vergelijkbare turbineopstelling. De locaties en de opstellingen zijn weergegeven in bijlage 5 van het MER en daardoor voor een ieder navolgbaar.

De provincie heeft geen rol bij de daadwerkelijke invulling van de locaties. Dit is in de eerste plaats een rol van een initiatiefnemer en vervolgens van de vergunningverlenende instantie, te weten de gemeente. Wij gaan ervan uit dat in het overleg tussen initiatiefnemer en vergunningverlenende instantie een zo optimaal mogelijke invulling van de in de streekplanuitwerking aangegeven locatie tot stand komt.

In het MER, maar met name bij de afweging in de streekplanuitwerking hebben wij getracht bij iedere onderzochte locatie aan te geven waarom een locatie op een bepaald aspect ongunstig scoort. Als een locatie bijvoorbeeld slecht scoort op aspect P3 (straalverbindingen), dan is in de toelichting aangegeven dat de slechte score is gebaseerd op de in bijlage 5 van het MER weergegeven turbine-opstelling en de ons bekende gegevens over de ligging van het straalpad, en dat uit een meer gedetailleerde beschouwing van en wijziging van de locatie kan blijken dat mitigerende maatregelen mogelijk zijn. Voor bijvoorbeeld de locatie Noordermeerdijk heeft een initiatiefnemer inmiddels aangetoond dat de in het MER aangegeven score op dit aspect gemitigeerd kan worden.

Bij de totstandkoming van de streekplanuitwerking hebben wij ons derhalve niet alleen gebaseerd op de eindscore van de locaties, maar hebben wij ook gelet op de verschillende deelscores waaruit de eindscore is opgebouwd. Op deze wijze is gekeken naar de mate waarin de verschillende scores 'absoluut' zijn, waardoor rekening is gehouden met mogelijkheden voor mitigerende maatregelen. Deze afweging van verschillende belangen (deelscores) maakt het mogelijk dat locaties die in de eindscore goed scoren, toch niet in de streekplanuitwerking zijn aangewezen, omdat ze op één van de deelscores erg slecht scoren. Anderzijds kunnen 'middelmattige locaties' in de eindscore wel zijn aangewezen, omdat ze op alle deelaspecten redelijk scoren, of omdat ze middelmatig scoren vanwege een slechte, maar mitigeerbare slechte score op een deelaspect.

Overigens zijn in § 10.10.3. van het MER mogelijkheden voor mitigerende maatregelen opgenomen.

Conclusie

Deze reactie leidt niet tot wijziging van de streekplanuitwerking.

2.3.3. Reeds genomen besluiten

Zienswijzen

De Commissie MER vraagt aandacht voor het feit dat het Markermeer en het IJsselmeer krachtens het Structuurschema Groene Ruimte (SGR) beschermd zijn. Zij verzoekt aan te geven op welke wijze de geldende beschermingsformules een rol hebben gespeeld bij de besluitvorming.

Reactie

In § 3.3. (Reeds genomen besluiten) van het MER wordt een overzicht gegeven van het vigerend beleid en genomen besluiten en de visie daarin op windenergie.

Het IJsselmeer en Markermeer hebben in de Vierde Nota Ruimtelijke Ordening een Blauwe koersaanduiding gekregen. Volgens het SGR betekent dit dat het accent ligt "op een zodanige combinatie of integratie van functies dat specifieke gebiedskwaliteiten worden bevorderd. Dit betekent dat in deze gebieden behoud en ontwikkeling van de natuurfunctie samengaat met kwalitatieve verbetering en uitbreiding van de recreatief-toeristische voorzieningen." In het SGR worden het IJsselmeer en het Markermeer aangegeven als kerngebied, grootschalig waterrecreatiegebied en viswater. Een multifunctioneel gebruik van de watergebieden vormt het uitgangspunt voor een verdere uitwerking. De Interprovinciale Beleidsplannen IJsselmeer en Markermeer zien wij als een nadere uitwerking van het SGR. In deze interprovinciale beleidsplannen wordt voor het IJsselmeer aangegeven dat dit gebied als vestigingsplaats geschikt is voor meerdere vormen van energieopwekking. Voor het Markermeer wordt aangegeven dat mogelijke plaatsing in en om het Markermeer kan, mits aan voorwaarden wordt voldaan op het gebied van natuur en landschap. In het MER wordt geconstateerd dat er vanuit vogeloogpunt 4 locaties relatief opvallend ongunstig scoren. Het betreft de locaties: Pampusdijk (12), Houtribdijk (9), cluster Markermeer (18) en Noordermeerdijk (6). Er is voor gekozen om drie locaties die vanuit een oogpunt van vogelwaarden negatieve gevolgen zouden kunnen hebben op de wezenlijke kenmerken van het naastliggende kerngebied niet in de streekplanuitwerking op te nemen. De Noordermeerdijk is wel geselecteerd,

maar daarbij is aangegeven dat een deel van de nadelige effecten rond deze locatie kan worden gemitigeerd door te kiezen voor een andere configuratie dan in het MER onderzocht.

Conclusie

De zienswijzen geven geen aanleiding tot wijzigingen in de streekplanuitwerking.

2.4. Locaties voor grootschalige parken

2.4.1. Locaties in de Noordoostpolder

Zienswijzen

Het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij Directie Noordwest tekent bezwaar aan tegen de windmolenlocatie Zuidermeerdijk, omdat daarmee afbreuk wordt gedaan aan het kleinschalige karakter van het Ketelmeer.

LNV Directie Noordwest en de gemeenten Noordoostpolder en Dronten zien bij realisatie van de locatie Zuidermeerdijk belemmeringen optreden voor een recreatieve ontwikkeling ter plaatse. De gemeente Noordoostpolder acht een turbineopstelling niet acceptabel. Daarbij wordt gerefereerd aan geluid-, slagschaduw- en reflectieproblematiek, LNV Directie Noordwest wijst op landschappelijke belemmeringen. De gemeente Dronten duidt op recreatieve en natuurontwikkelingen die de komende jaren voor het Ketelmeer op stapel staan en vindt de Zuidermeerdijk zowel vanuit landschappelijke als ecologische waarden steeds meer ongewenst.

Edon Duurzaam verzoekt voor de zuidelijke begrenzing van het toekomstige windpark aan de Noordermeerdijk als begrenzing kilometerpaal 12,5 te hanteren in plaats van paal 12. Tevens wordt voorgesteld een buitendijkse opstelling aan de Noordermeerdijk toe te voegen. Onder verwijzing naar de (vermeende) streekplanmogelijkheden bij de Westermeerdijk wordt door Edon verzocht een dubbele rij windturbines in het water langs de Noordermeerdijk in de streekplanuitwerking op te nemen. Ook Westermeerwind BV verzoekt om de locatie Westermeerdijk buitendijks wederom in de streekplanuitwerking op te nemen.

Voor de gemeente Noordoostpolder vormt concentratie van turbines met een zo hoog mogelijk rendement een belangrijk beleidsuitgangspunt. Dit uitgangspunt is eind vorig jaar bevestigd door het nemen van een voorbereidingsbesluit met het doel een einde te maken aan het beleid met betrekking tot solitair staande turbines. Buitendijkse lijnopstellingen wil de gemeente dan ook niet bij voorbaat uitsluiten, aangezien inmiddels is gebleken dat eventuele technische obstakels gezien de voortschrijdende techniek goed zijn op te lossen. Voorts geeft de gemeente aan dat uit overleg met vertegenwoordigers van Vogelwerkgroep Noordoostpolder en IBN-DLO gebleken is, dat naar verwachting nauwelijks extra verstoring zal plaatsvinden van buitendijkse lijnopstellingen op plaatsen waar reeds lijnopstellingen op de dijken zijn gerealiseerd c.q. gepland.

Reactie

Onder verwijzing naar de beantwoording van de zienswijzen bij het ontwerp van de streekplanuitwerking in de Antwoordnota zijn wij van mening dat door plaatsing van windturbines op de locatie Zuidermeerdijk de toeristisch-recreatieve ontwikkeling van het recreatieconcentratiegebied Schokkerhaven en omgeving niet hoeft te worden belemmerd. De windmolens dienen immers op afstand van Schokkerhaven en binnendijks te worden geplaatst, terwijl de intensievere recreatie zich met name zal richten op het water en bijbehorende voorzieningen.

Wij kunnen ons goed vinden in het uitgangspunt van de gemeente Noordoostpolder om de windmolens zoveel mogelijk te concentreren op een beperkt aantal locaties. Dit laat onverlet dat wij de locatie Zuidermeerdijk in de streekplanuitwerking handhaven, zodat deze mogelijk in een latere fase aan de orde kan komen.

De zuidelijke begrenzing van de locatie Noordermeerdijk is in overleg met diverse partijen bepaald bij kilometerpaal 12. Wij zien momenteel geen aanleiding daarin verandering aan te brengen.

In verschillende reacties wordt een pleidooi gehouden voor het opnieuw opnemen van de buitendijkse locatie Westermeerdijk en een nieuwe buitendijkse locatie Noordermeerdijk. De buitendijkse locatie Noordermeerdijk is door ons in het MER niet onderzocht en ten aanzien van de buitendijkse locatie

Westermeerdijk is in de Antwoordnota bij het ontwerp van de streekplanuitwerking opgemerkt dat het thans ongewenst wordt geacht de buitendijkse locatie Westermeerdijk aan te wijzen. Concentratie van windturbineopstellingen langs de Westermeerdijk en de Noordermeerdijk ondersteunen wij. Daartoe wordt met de streekplanuitwerking een dubbele binnendijkse lijnopstelling op beide locaties mogelijk gemaakt. Er van uitgaande dat dit past binnen de geldende regelgeving, zijn wij bereid om buitendijkse plaatsing van turbines ter hoogte van de locaties Noordermeerdijk en Westermeerdijk mogelijk te maken, tenzij uit onderzoek zou blijken dat dit onevenredige nadelige milieueffecten met zich brengt.

Conclusie

Op bladzijde 15 paragraaf 2.3.3. van de toelichting van het gewijzigd ontwerp van de streekplanuitwerking "Selectie van locaties" wordt aan het einde van de tweede alinea de volgende zin toegevoegd:

"Als op termijn uit onderzoek zou blijken dat buitendijkse plaatsing van turbines ter hoogte van de locaties Noordermeerdijk en Westermeerdijk geen onevenredige nadelige milieueffecten met zich meebrengt en overigens past binnen de regelgeving en het dan geldende overheidsbeleid, is de provincie in beginsel bereid planologische medewerking te verlenen aan buitendijkse plaatsing."

2.4.2. Overige locaties voor grootschalige opstellingen

Zienswijzen

De Vereniging Belangenbehartiging Eemmeergebied is van mening dat de locatie Eemmeerdijk geen optie is gezien de lage score op de criteria vermeld in het MER en gezien de naar de mening van de vereniging onjuiste gang van zaken voor het in beeld komen van deze locatie. Daarnaast zorgt de locatie Eemmeerdijk voor een onacceptabele verhoging van het geluidsniveau ter plaatse.

De gemeente Lelystad is van mening dat één locatie voor een grootschalige opstelling van windmolens binnen het grondgebied van de gemeente te weinig is, omdat de gemeente een actief beleid wil voeren ten aanzien van stimuleren van duurzame energie. Daarnaast is de gemeente van mening dat de locatie IJsselmeerdijk nabij de Flevocentrale maar ten dele geschikt is, omdat het voormalig Visvijvergebied bestemd is voor industriële doeleinden, waarbij onder andere wordt gedacht aan een overslaghaven. De gemeente pleit voor een clusterlocatie bij de Markerwaarddijk (Houtribdijk) en vindt het creëren van de mogelijkheid van een lijnopstelling op die locatie ook bespreekbaar.

Reactie

De ruimtelijke ordeningsprocedures rond de locatie Eemmeerdijk zijn afgerond en het park is inmiddels gerealiseerd. Wij zijn van mening dat wij met betrekking tot deze locatie een zorgvuldige procedure hebben gevolgd.

In de streekplanuitwerking is ten aanzien van de locatie nabij de Flevocentrale te Lelystad aangegeven dat bij de definitieve invulling van de locatie rekening dient te worden gehouden met de bereikbaarheid en veiligheid van de bestaande haven bij de Flevocentrale en de mogelijk toekomstige haven bij het Flevo Milieu en Energiepark. Uiteraard zal een dergelijke ontwikkeling van invloed zijn op het aantal te plaatsen turbines (zie ook § 2.5.).

In het Milieueffectrapport zijn een cluster in het Markermeer en een locatie Houtribdijk (zuidelijk deel) onderzocht. Zoals in de toelichting op de streekplanuitwerking is aangegeven, worden deze locaties ten opzichte van de andere onderzochte locaties met name op ecologische aspecten als zeer slecht beoordeeld. Hoewel de clusterlocatie of lijnopstelling in het IJsselmeer nabij de Houtribdijk, die de gemeente Lelystad voorstelt, niet in het Milieueffectrapport aan de orde zijn geweest, mag worden verondersteld dat deze locaties om dezelfde reden ongunstig zullen worden beoordeeld. Deze locaties zijn daarom niet in de voorliggende streekplanuitwerking opgenomen.

Conclusie

Deze zienswijzen geven ons geen aanleiding wijzigingen aan te brengen in het gewijzigd ontwerp van de streekplanuitwerking.

2.5. Kleinschalige lijnopstellingen en clusters

Zienswijzen

Het Ministerie van VROM, Inspectie Ruimtelijke Ordening West ondersteunt initiatieven voor lijn-, en clusteropstellingen, waarbij rekening wordt gehouden met de karakteristieke openheid en bestaande ruimtelijke karakteristieken. Mede in verband met de in het Structuurschema Groene Ruimte aangegeven gebieden waar behoud van de karakteristieke openheid wordt voorgestaan wordt door het Ministerie van LNV Directie Noordwest een nadere differentiatie van windmolens per gebied voorgestaan. Dit wil zeggen dat in de Noordoostpolder sprake zou kunnen zijn van minder beperkingen en voor Zuidelijk en Oostelijk Flevoland meer beperkingen ten aanzien van de plaatsing van windmolens. Clusteropstellingen doen minder afbreuk aan de openheid dan het toelaten van solitaire molens per bedrijf. Het voorstel van de Directie Noordwest luidt: voor heel Flevoland cluster/kleinschalige opstellingen, met uitzondering van de Noordoostpolder. Het landelijk gebied wordt door een dergelijke differentiatie het minst versnipperd.

De Projectgroep Windenergie Kubbeweg is het niet eens met de stelling dat windmolens het open landschap aantasten. Naar de mening van de projectgroep worden windmolens juist vereenzelvigd met openheid en ruimte. De FLTO voegt hieraan toe dat door plaatsing van windmolens het open landschap juist wordt geaccentueerd. Ook de Stichting Ontwikkeling Windenergie Flevoland sluit zich daarbij aan. Gesteld wordt dat de argumentatie waarop de uitsluiting van de open gebieden heeft plaatsgevonden subjectief is en dat daarover een bredere maatschappelijke toetsing had moeten plaatsvinden. Ook de FLTO mist de criteria op grond waarvan gebieden voor plaatsing van windmolens worden uitgesloten.

NEWIN verzoekt ruimere mogelijkheden te scheppen voor kleinschalige clusters door de ondergrens van 6 turbines te laten vallen en het gebied dat niet voor plaatsing van kleinschalige opstellingen in aanmerking komt te verkleinen.

De gemeente Noordoostpolder bevreemdt het dat een kleinschalige lijnopstelling langs de Zuidermeerdijk tussen Ketelbrug en Urk mogelijk wordt geacht, aangezien de gemeente van mening is dat een dergelijke opstelling vanuit cultuurhistorische waarde en vanuit vogelwaarden ongewenst is. De gemeente stelt dat het scheppen van mogelijkheden voor deze locatie en de problematiek van de Oostrand van de polder, die tevens als zoekgebied is aangemerkt, de gemeente in problemen kan brengen bij de concrete besluitvorming. De gemeente Noordoostpolder merkt voorts op dat het gebied van de tochten op figuur 14A wordt aangegeven als mogelijke locatie voor kleinschalige lijnopstellingen, terwijl op pagina 13 in het gewijzigd ontwerp wordt aangegeven dat dit door de aanwijzing van zowel de Westerveermeerdijk als de Noordermeerdijk, vanuit landschappelijke overwegingen, ongewenst wordt geacht.

De gemeente Lelystad constateert dat binnen het gebied van de gemeente weinig ruimte beschikbaar is voor kleinschalige lijnopstellingen. In het gebied waar dit mogelijk is, komen veel solitaire molens voor.

De Stichting Ontwikkeling Windenergie Flevoland is van mening dat het voorliggend beleid de plaatsing van kleinere groepsopstellingen vrijwel onmogelijk maakt en stelt dat hiermee bestuurlijke afspraken worden geschonden.

Reactie

Met de streekplanuitwerking wordt aan de gemeenten, onder voorwaarden zoals behoud van de karakteristieke openheid, de planologische mogelijkheid geboden in te spelen op initiatieven voor plaatsing van kleinschalige lijnopstellingen of clusters. De gemeenten bepalen zelf op welke wijze zij daaraan invulling willen geven.

Door plaatsing van windmolens in lijnopstellingen kan het open landschap worden geaccentueerd. Deze accentuering kan slechts worden bereikt door op bepaalde plaatsen windmolens te situeren; het gaat dan nadrukkelijk om de grenzen van een open gebied of de zichtlijnen daarbinnen. Met een lijnopstelling zouden deze grenzen kunnen worden gemarkeerd.

In de in de streekplanuitwerking opgenomen figuur 14A is vanuit een landschappelijke invalshoek aangegeven welke gebieden niet in aanmerking komen voor de plaatsing van kleinschalige opstellingen en clusters. Het betreft grootschalige open gebieden. Dat wil niet zeggen dat het

resterende gebied per definitie geschikt is voor de plaatsing van turbines. Zo merkt de gemeente Noordoostpolder terecht op dat bij realisatie van de locaties Noordermeerdijk en Westerveerdijk plaatsing van windturbines langs de daar dwars opstaande tochten ongewenst is. Het gaat dan namelijk om de landschappelijke samenhang en ecologische waarden die in het geding zijn. Invulling van een kleinschaligere windturbineopstelling langs de Zuidermeerdijk tussen de Ketelbrug en Urk vinden wij, in lijn van het eerder door ons ingezette beleid, niet gewenst. Al eerder is in de Antwoordnotitie aangegeven dat wij het windenergiebeleid van de gemeente Noordoostpolder willen ondersteunen. Mede gezien de beperkte resterende mogelijkheden voor plaatsing van kleinschalige lijnopstellingen en clusters in de Noordoostpolder, de keuze voor optimale inrichting van de grootschalige locaties Noordermeerdijk en Westerveerdijk en de door de gemeente voorgestane mogelijkheden tot financiële participatie van de bewoners van de Noordoostpolder zien wij af van de mogelijkheid tot plaatsing van kleinschalige lijnopstellingen en clusters in de Noordoostpolder. Dit betekent voor de Noordoostpolder dat de plaatsing van windturbines mogelijk is in grootschalige parken Noordermeerdijk, Westerveerdijk en Zuidermeerdijk.

De gemeente Lelystad geeft aan dat er op haar grondgebied weinig ruimte is voor plaatsing van kleinschalige opstellingen, omdat er al veel solitaire molens voorkomen. Ons inziens is er per polder voldoende ruimte voor plaatsing van kleinschaligere opstellingen (zie ook § 2.6.). Ook in de gemeente Lelystad zien wij mogelijkheden. Overigens zou plaatsingsgebrek de gemeente een reden geven om individuele initiatieven te bundelen of samenwerking te zoeken met anderen, waarmee participatie in projecten kan worden bevorderd.

Conclusie

- Op pagina 16 van het gewijzigd ontwerp wordt de tekst vanaf de 11e regel van onder als volgt gewijzigd: "onder gelijktijdige **verandering** van het in het streekplan opgenomen clusterbeleid (1 cluster per polder). Deze **verandering** bestaat eruit dat, binnen zekere randvoorwaarden, in plaats van één cluster per polder de mogelijkheid wordt geboden om in **Oostelijk Flevoland en Zuidelijk Flevoland** ook kleinschaligere opstellingen....."
- Op pagina 17, 4e alinea, 3e regel van onder wordt "per polder" vervangen door: "**voor zowel Oostelijk Flevoland als Zuidelijk Flevoland.**"
- Op pagina 18, 3^e alinea, 10^e en 11^e regel worden vervangen door: "**kleinschalige opstellingen in Oostelijk Flevoland en Zuidelijk Flevoland worden gerealiseerd. Er zal daarbij sprake**"
- Op pagina 21, komt in de 11^e en 10^e regel van onder te vervallen "**Oud Kraggenburg, Schokland en**";
- Op pagina 22, komt in de laatste zin het volgende gedeelte te vervallen: "**en het zweefvliegveld ten noorden van het Voorsterbos**".

2.6. Solitaire windmolens

Zienswijzen

Het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, Inspectie van de Ruimtelijke Ordening West is van mening dat het oprichten van solitaire windmolens op of nabij het erf van agrarische bedrijven in principe voor de hele provincie dient te worden uitgesloten. Opgemerkt wordt dat aard en omvang van de solitaire molens zodanig zijn, dat de energielevering de eigen energiebehoefte overstijgt en dat energicopwekking als een bedrijfsmatige activiteit dient te worden gezien. Hiervoor behoort analoog aan andere bedrijfsmatige activiteiten op provinciaal niveau ruimte te worden gereserveerd. Het Ministerie van LNV Directie Noordwest ondersteunt de zienswijze inzake uitsluiting van solitaire windmolens op of nabij het agrarisch erf met uitzondering van de Noordoostpolder (zie §2.4.). Ook de Milieufederatie Flevoland vindt het toelaten van solitaire windmolens in het middengebied van Zuidelijk Flevoland niet logisch, omdat een grootschalig gebied zich veel meer leent voor grootschalige opstellingen of een cluster.

De gemeente Zeewolde wijst op haar beleid dat windmolens op 125 meter uit de wegas en 250 meter uit het hart van een bebouwingscluster mogen worden geplaatst. Dit betekent dat windmolens 250 meter uit de kavelgrens geplaatst worden in plaats vanuit de erf grens. Op deze manier ontstaan

windmolenassen gerelateerd aan de assen van wegen. De FLTO en de Vereniging van Windturbine eigenaren IJsselmeerpolders ondersteunen het beleid van de gemeente Zeewolde.

De gemeente Zeewolde merkt voorts op dat het (voorlopig) geldende maximum van 30 MW te realiseren vermogen in de vorm van kleinschalige clusters/lijnopstellingen en solitair geplaatste turbines, gezien de toename van het vermogen van de windturbines, niet aansluit bij de praktijk. Voorgesteld wordt het vermogen van de solitaire windmolens niet te laten meewegen in het maximaal te produceren vermogen of anders het (voorlopig) maximaal te produceren vermogen in Zuidelijk Flevoland te verhogen tot circa 45 MW.

Om realisatie van solitaire windmolens ook in de toekomst mogelijk te maken, verzoekt de gemeente Lelystad om voortzetting van dit beleid, dit ter voorkoming van rechtsongelijkheid.

De FLTO betreurt het dat het vigerende solitaire windmolenbeleid wordt herzien, omdat daarmee de mogelijkheden voor agrarische ondernemers om op kleinere schaal in de opwekking van windenergie te investeren aanzienlijk worden beperkt.

Reactie

Met de Inspectie Ruimtelijke Ordening zijn wij het eens dat het opwekken van windenergie is te beschouwen als een bedrijfsmatige activiteit en dat het oprichten van solitaire turbines op of nabij het erf dient te worden uitgesloten. Wij hebben, gezien aard en omvang van de huidige turbines, een nadrukkelijke voorkeur voor bundeling van individuele initiatieven en met het voorgestelde beleid in de streekplanuitwerking ontstaan daarvoor mogelijkheden, ook voor agrarische ondernemers.

In de gemeente Lelystad is op grond van het vigerende beleid een groot aantal solitaire windturbines op of nabij de erven van agrarische bedrijven geplaatst. Het kunnen plaatsen van een windmolen is echter geen recht. In bepaalde gebieden bestaat immers, bijvoorbeeld door de situering van een aantal erven bij elkaar, geen mogelijkheid tot plaatsing van turbines. Ook diverse bestemmingsplannen maken plaatsing van solitaire turbines met grotere ashoogte niet mogelijk. Van rechtsongelijkheid is ons inziens dan ook geen sprake.

Voor de grootschalige open ruimte in Zuidelijk Flevoland willen wij, in navolging van het beleid dat door de gemeente Zeewolde is vastgesteld, in de streekplanuitwerking de mogelijkheid bieden voor het plaatsen van solitaire turbines op de kavels. Dit dient plaats te vinden conform het voorstel van de gemeente in zogenoemde "windmolenassen" die zijn gerelateerd aan de assen van de wegen.

Het voorstel van de gemeente Zeewolde tot het verhogen van het voorlopig maximaal te produceren vermogen per polder in de vorm van kleinschalige opstellingen/solitair willen wij honoreren tot een voorlopig maximum van 40 MW.

Conclusie

Het gewijzigd ontwerp van de streekplanuitwerking zal op de volgende wijze worden bijgesteld:

- op pagina 16, 3^e en 7^e regel van onder wordt "30 MW" vervangen door "40 MW";
- op pagina 16, 5^e regel van onder: "250 meter van het erf" wordt vervangen door "**250 meter uit het hart van een bebouwingscluster**";
- op pagina 17, 4^e alinea, 4^e regel van onder: "30 MW" wordt vervangen door "40 MW";
- op pagina 17, 4^e alinea, 2^e regel van onder: "90 MW (30 MW per polder)" wordt vervangen door "**80 MW (40 MW per polder)**";
- op pagina 18, 4^e alinea, 4^e en 5^e regel: "...van 250 meter van het erf" wordt vervangen door "**...250 meter uit het hart van een bebouwingscluster (dit betekent 250 meter uit de kavelgrens)**";
- op pagina 18, 5^e alinea, 3^e regel: "30 MW" wordt vervangen door "40 MW";
- op pagina 18, 5^e alinea, 4^e regel: "90 MW (30 MW)" wordt vervangen door "**80 MW (40 MW)**".

2.7. Streekplanuitwerking

Zienswijzen

Het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Directie Noordwest is van mening dat figuur 14 en de bijbehorende teksten op pagina 16,17 en 18 niet overeenstemmen.

De Vereniging van windturbine-eigenaren IJsselmeerpolders is van mening dat de geformuleerde eisen in de bijlage behorend bij figuur 14A veel mogelijkheden in de niet gearceerde gebieden

uitsluiten. Ook de FLTO is van mening dat de nadere bepalingen extra beperkingen opleggen aan de ontwikkeling van clusters en/of kleinschalige windmolenopstellingen.

De gemeente Zeewolde geeft aan dat de begrenzing van het open middengebied, zoals aangegeven in de streekplanuitwerking op kaart 14A, niet overeenkomt met de door haar gewenste begrenzing. De gemeente verzoekt de door haar gebruikte omschrijving van het open middengebied (Knardijk, Hoge Vaart, N27, A6) over te nemen.

De gemeente Dronten en de Projectgroep Windenergie Kubbeweg betreuren het dat het gebied tussen Biddingringweg en Rietweg uit is gesloten voor kleinschalige lijnopstellingen. Naar de mening van de projectgroep leent dit gebied zich hier juist goed voor, gezien het windaanbod en het ontbreken van hinderlijke obstakels. De gemeente Dronten mist op de uitwerkingskaart de door de provincie aan te geven zoekgebieden voor kleinschalige lijnopstellingen, zoals gesteld in de Antwoordnota.

De Milieufederatie Flevoland is van mening dat een afwijzing van plaatsing van lijnopstellingen of kleinschalige opstellingen in een groot gedeelte van Flevoland (kaarten 14 en 14a) een minimalisering van nadelige ecologische effecten in het beleid belemmert. Voorts is de MFF van mening dat het voorliggende beleid nog veel onzekerheden in zich draagt. Genoemd worden: onduidelijkheid over de grens tussen grootschalige en kleinschalige lijnopstellingen, onduidelijkheid over de maximale hoogte van de lijnopstellingen van kaart 14 en onduidelijkheid omtrent het van toepassing zijn van de "uit te sluiten gebieden" van kaart 14a op clusters.

De Nozema verzoekt de minimale afstand van windmolens tot (grote) radiostations te wijzigen van 600 in 3000 meter.

Reactie

Het Ministerie van LNV directie Noordwest meent dat figuur 14 en de tekst op pagina 16, 17 en 18 niet in overeenstemming met elkaar zijn. Kaart en tekst zijn wel met elkaar in overeenstemming. Wij kunnen ons voorstellen dat figuur 14 aanleiding geeft tot verwarring, omdat daarin grijs gearceerd de windmolenplaatsingsgebieden zijn aangegeven volgens het studierapport Windmolenparken in Flevoland.

In de bijlage die behoort bij kaart 14A zijn nadere bepalingen geformuleerd vanuit landschappelijke overwegingen. Op bepaalde locaties kunnen ook vanuit andere invalshoeken belemmeringen voor realisering van een project voortkomen, hetgeen betekent dat buiten de grootschalige open ruimten ook gebieden niet of minder geschikt kunnen zijn voor plaatsing van turbines.

Door Nozema wordt verzocht rond de grote radiostations aan de Vogelweg en de Juttepeerlaan in de gemeente Zeewolde een minimale afstand van 3000 meter in acht te nemen. Ook in het MER is aangegeven dat het beïnvloedingsgebied van deze zenders 3 kilometer bedraagt. De in het MER onderzochte locaties bevinden zich echter niet binnen dit beïnvloedingsgebied. De gemeente Zeewolde zal bij de invulling van haar windmolenbeleid er rekening mee moeten houden dat het functioneren van de grote zenders niet wordt verstoord door plaatsing van windturbines. In de streekplanuitwerking is in de bijlage Landschappelijke uitwerking, vanuit landschapsoverwegingen een afstand van 600 meter tot radiozendstations aangegeven. In deze bijlage zal volledigheidshalve de 3 kilometerzone worden opgenomen.

Op figuur 14A zal de begrenzing van het "uit te sluiten gebied" in Zuidelijk Flevoland worden vergroot richting Knardijk, waardoor deze aanduiding beter past bij de definiëring die door de gemeente Zeewolde wordt gehanteerd.

De gemeente Dronten wijst er terecht op dat figuur 14A geen zoekgebieden kent, zoals in de Antwoordnota bij het ontwerp van de streekplanuitwerking is aangegeven. Figuur 14A is correct.

De Milieufederatie Flevoland meent dat het beleid een aantal onzekerheden in zich draagt. Zo wordt gewezen op het onderscheid tussen grootschalige en kleinschalige opstellingen. Het provinciaal beleid is gericht op het zoveel mogelijk concentreren van windturbines in grootschalige parken. Daarnaast is in het vigerend beleid aangegeven dat er per polder ruimte is voor één grootschalig cluster. In het voorgenomen beleid is meer flexibiliteit gecreëerd door niet meer per definitie uit te gaan van één groot cluster per polder, maar ruimte te creëren voor kleinere parken. Daarbij is als uitgangspunt geformuleerd een minimale parkgrootte van 6 turbines. De grens tussen kleinschalige en grootschalige parken is dus ook niet zo scherp te trekken. De maximale ashoogte is voor de grootschalige windmolenparken niet vastgelegd. In een bestemmingsplan of inrichtingsplan dient de hoogte van de

turbines in de afweging te worden betrokken. In de op kaart 14A aangegeven "uit te sluiten gebieden" mogen geen kleinschalige lijn- of clusteropstellingen worden geplaatst.

Conclusie

- Teneinde verwarring te voorkomen zal in figuur 14 de legenda-eenheid Windmolenplaatsingsgebieden volgens studierapport "Windmolenparken in Flevoland" komen te vervallen.
- In figuur 14A zal de begrenzing van de "uit te sluiten gebieden" in Zuidelijk Flevoland richting Knardijk worden uitgebreid.
- Op pagina 21 van de streekplanuitwerking, onder het kopje Nadere bepalingen, wordt de tekst bij het 2^e gedachtestreepje van onder als volgt aangevuld: "afstanden tot radiostations (600 meter). **Hierbij wordt opgemerkt dat grote radiostations een beïnvloedingsgebied (straling) kennen van 3 kilometer**";

Bijlage

Zienswijzen over de gewijzigde streekplanuitwerking plaatsingsmogelijkheden voor windmolens

Rijk

1. Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Inspectie van de Ruimtelijke Ordening West
2. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Directie Noordwest

Gemeenten

3. Gemeente Zeewolde
4. Gemeente Noordoostpolder
5. Gemeente Lelystad
6. Gemeente Dronten
7. Gemeente Almere

Organisaties

8. Commissie voor de milieueffectrapportage
9. Projectgroep Windenergie Kubbeweg
10. Milieufederatie Flevoland (MFF)
11. NS Railinfrabeheer
12. Vereniging Belangenbehartiging Eemmeergebied
13. EDON Duurzaam
14. Nederlandse windenergievereniging (NEWIN)
15. Vereniging van windturbine-eigenaren IJsselmeerpolders (VWIJ)
16. Nederlandse Omroep-Zendermaatschappij N.V. (NOZEMA)
17. Stichting Ontwikkeling Windenergie Flevoland (SOWF)
18. Westermeerwind BV

Bijlage 2

Overzicht van wijzigingen in het gewijzigd ontwerp van de streekplanuitwerking

Op pagina 15 van het gewijzigd ontwerp van de streekplanuitwerking wordt onderaan §2.3.3 toegevoegd:

“- **bij de plaatsing van windturbines dient de afstand tot een spoorweg in beginsel minimaal 100 meter te bedragen. Aanbevolen wordt in voorkomende gevallen contact op te nemen met NS Railinfrabeheer.**”

Op bladzijde 15 paragraaf 2.3.3. wordt aan het einde van de tweede alinea de volgende zin toegevoegd:

“**Als op termijn uit onderzoek zou blijken dat buitendijkse plaatsing van turbines ter hoogte van de locaties Noordermeerdijk en Westerveermeerdijk geen onevenredige nadelige milieu-effecten met zich meebrengt en overigens past binnen de regelgeving en het dan geldende overheidsbeleid, is de provincie in beginsel bereid planologische medewerking te verlenen aan buitendijkse plaatsing.**”

Op pagina 16 wordt de tekst vanaf de 11e regel van onder als volgt gewijzigd: “onder gelijktijdige **verandering** van het in het streekplan opgenomen clusterbeleid (1 cluster per polder). Deze **verandering** bestaat eruit dat, binnen zekere randvoorwaarden, in plaats van één cluster per polder de mogelijkheid wordt geboden om **in Oostelijk Flevoland en Zuidelijk Flevoland** ook kleinschaligere opstellingen.....”

Op pagina 16, 3e en 7e regel van onder wordt “30 MW” vervangen door “**40 MW**”.

Op pagina 16, 5e regel van onder: “250 meter van het erf” wordt vervangen door “**250 meter uit het hart van een bebouwingscluster**”.

Op pagina 17, 4^e alinea, 4^e regel van onder: “30 MW” wordt vervangen door “**40 MW**”.

Op pagina 17, 4^e alinea, 3^e regel van onder wordt “per polder” vervangen door: “**voor zowel Oostelijk Flevoland als Zuidelijk Flevoland.**” .

Op pagina 17, 4^e alinea, 2^e regel van onder: “90 MW (30 MW per polder)” wordt vervangen door “**80 MW (40 MW per polder)**”.

Op pagina 18, 3^e alinea, 10^e en 11^e regel worden vervangen door: “**kleinschalige opstellingen in Oostelijk Flevoland en Zuidelijk Flevoland worden gerealiseerd. Er zal daarbij sprake**”

Op pagina 18, 4^e alinea, 4^e en 5^e regel: “... van 250 meter van het erf” wordt vervangen door “**...250 meter uit het hart van een bebouwingscluster (dit betekent 250 meter uit de kavelgrens)**”.

Op pagina 18, 5^e alinea, 3^e regel: “30 MW” wordt vervangen door “**40 MW**”.

Op pagina 18, 5^e alinea, 4^e regel: “90 MW (30 MW)” wordt vervangen door “**80 MW (40 MW)**”.

In figuur 14 komt de legenda-eenheid Windmolenplaatsingsgebieden volgens studierapport “Windmolenparken in Flevoland” te vervallen.

In figuur 14A wordt de begrenzing van de “uit te sluiten gebieden” in Zuidelijk Flevoland richting Knardijk uitgebreid.

Op pagina 21, komt in de 11^e en 10^e regel van onder te vervallen “**Oud Kraggenburg, Schokland en**”;

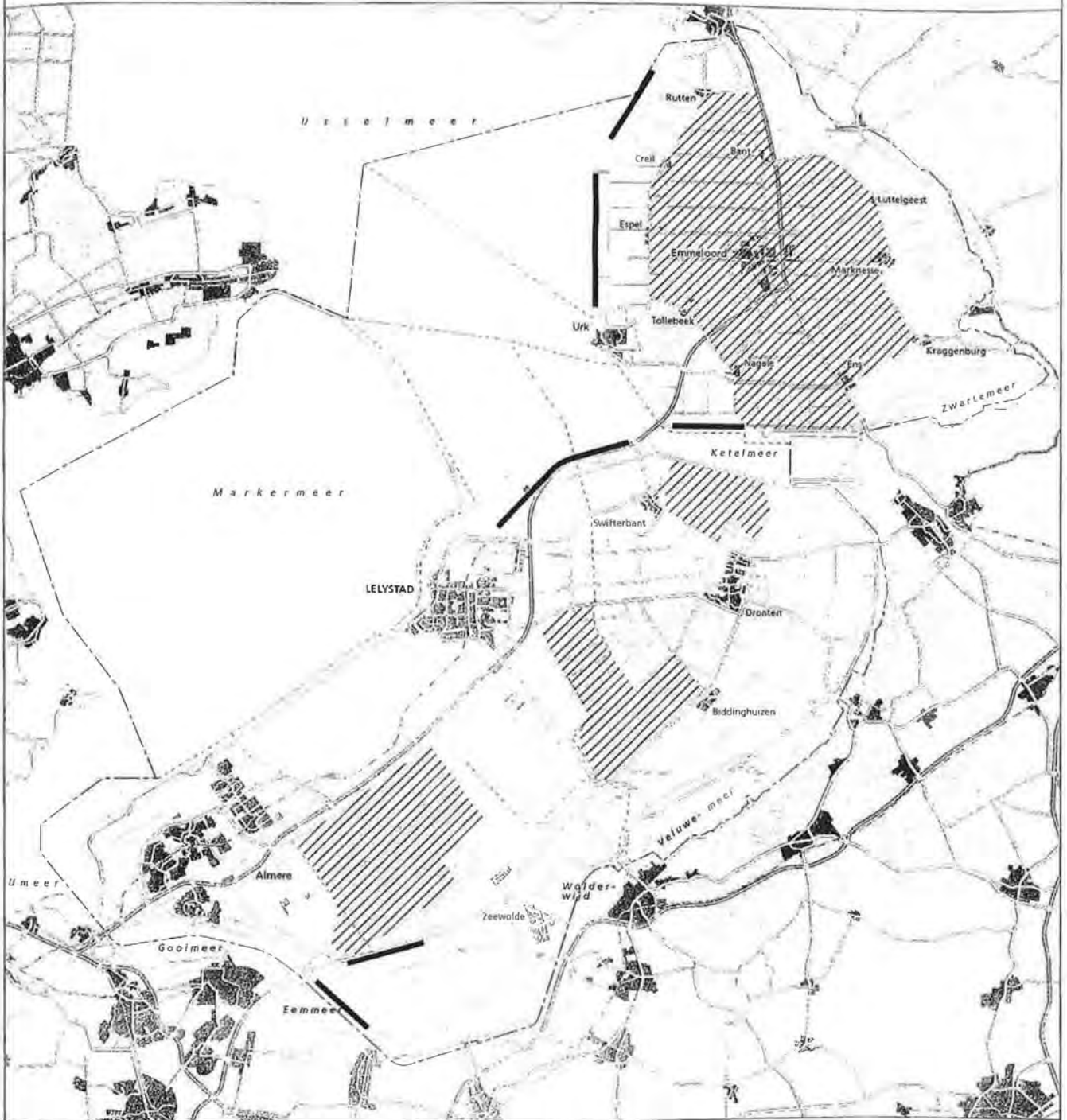
Op pagina 21 wordt de tekst bij het 2^e gedachtestreepje van onder als volgt aangevuld: "afstanden tot radiostations (600 meter). **Hierbij wordt opgemerkt dat grote radiostations een beïnvloedingsgebied (straling) kennen van 3 kilometer**".

Op pagina 22, komt in de laatste zin het volgende gedeelte te vervallen: "**en het zweefvliegveld ten noorden van het Voorsterbos**".

STREEKPLANUITWERKING

Figuur 14A

Landschappelijke uitwerking t.b.v. clusters/kleinschalige windmolenopstellingen

Grootschalige opstellingen

Locaties voor grootschalige opstellingen

Clusters/kleinschalige opstellingen

Uit te sluiten gebieden